

„Odpowiedzialny konsument. Moje codzienne wybory—nasza wspólna sprawa”

Fundacja Dzieła Kolpinga
w Polsce

polska pomoc
www.polskapomoc.gov.pl

Odpowiedzialna turystyka – globalnie i lokalnie

Jędrzej Witkowski

Turystyka to bardzo dynamicznie rozwijająca się gałąź światowej i polskiej gospodarki. Globalnie turystyka odpowiada za około 5% światowego produktu brutto (wielkości gospodarki), w Polsce dostarcza nawet 6% PKB. Zatrudnienie w sektorze turystycznym wynosi obecnie ok. 6-7% globalnego zatrudnienia, ale w wielu regionach szczególnie atrakcyjnych turystycznie jej znaczenie jest jeszcze większe. Nieprzypadkowo mówi się przecież o miejscach, które żyją w turystyki. Dotyczy to nie tylko nadmorskich lub górskich miejscowości uzdrowiskowych w Polsce, ale również całych regionów w innych krajach (np. wyspa Zanzibar w Tanzanii).

Rosnące znaczenie (odpowiedzialnej) turystyki

Znaczenie turystyki rośnie m.in. dlatego, że coraz częściej wyjeżdżamy na wakacje (i w Polsce, i za granicą). Wg danych Światowej Organizacji Turystycznej w 2014 roku zanotowano 1,1 mld turystów podróżowało zagranicę, a przecież podróży krajowych jest jeszcze więcej! Ogrom ruchu turystycznego uprawnia (a wręcz zmusza) do zastanowienia się nad wpływem turystyki na gospodarkę, środowisko i społeczności lokalne. Wskutek tej refleksji powstało pojęcie odpowiedzialnej turystyki. O odpowiedzialnej turystyce mówi się jako o odpowiedzialnym kształtowaniu swojego wpływu na lokalną kulturę,

Rosnące znaczenie (odpowiedzialnej) turystyki

środowisko i relacje ekonomiczne. Aleksandra Gutowska zajmująca się zawodowo tą tematyką tak wyjaśnia to zjawisko: *Ja nazywam to również „świadomą turystyką”. Wyodrębniam trzy różnice pomiędzy „zwykłą” a świadomą turystyką. Podczas gdy normalnie „patrzymy”, to w turystyce świa-*

domiej „dostrzegamy”. Jeśli zazwyczaj „słuchamy”, to tutaj „rozumiemy”. I w końcu, gdy normalnie „jesteśmy sobą” to podczas świadomego podróżowania „wiemy, że nie jesteśmy u siebie”. Dzięki tym zasadom i nasz wyjazd będzie bogatszy i miejscowi ludzie będą się cieszyć, że tam jesteśmy.

Trzy sfery odpowiedzialności

Przemysł turystyczny pozwala wyjeżdżającym cieszyć się z odpoczynku i wakacji a goszczącym ich daje pracę i szansę na zarobienie pieniędzy pozwalających godnie żyć. Poza tymi oczywistymi zaletami jednak masowa turystyka oznacza sporo zagrożeń.

Środowisko. Turystyka na wiele sposobów wpływa na stan środowiska naturalnego. Przede wszystkim chodzi tutaj o budowę infrastruktury turystycznej – hoteli, pensjonatów, dróg, lotnisk; często obiekty te powstają w regionach, w których przyroda powinna być w szczególny sposób chroniona a ich budowa prowadzi do jej degradacji. Obecność turystów prowadzi do zwiększonego zużycia wody, które może zakłócić równowagę ekosystemu. Problemem jest również zanieczyszczenie wody z kanalizacji (szczególnie jeśli w okolicach nie ma oczyszczalni ścieków) oraz zwiększona ilość odpadów, które mogą nie być prawidłowo i bezpiecznie składowane. Nadmiar ruchu turystycznego może również negatywnie wpływać na florę i faunę w regionach turystycznych (od zadeptywania okolic szlaków turystycznych, przez płoszenie zwierząt, po niszczenie rafy koralowej przez nurków).

Gospodarka. Jak już wspomniano turystyka pomaga w tworzeniu miejsc pracy. Pozytywny wpływ ekonomiczny turystyki na społeczności, które odwiedzamy może być jednak ograniczany

przez negatywne zjawiska, takie na przykład jak zatrudnianie pracowników na niekorzystnych warunkach, zagarnianie lwiej części przychodów przez właścicieli infrastruktury lub pośredników. Problemy pojawiają się również wtedy, gdy rozwój turystyki ogranicza tradycyjne możliwości zarobkowania (np. gdy wprowadzane są ograniczenia w połowie ryb lub zbieraniu owoców ru na leśnego).

Kultura. Stosunek podróżnych do kultury społeczności, którą się odwiedza jest szczególnie istotny, kiedy wyjeżdżamy poza nasz krąg kulturowy (w przypadku Polaków chodzi więc szczególnie o wyjazdy poza Europę). Brak wrażliwości kulturowej i niezrozumienie lokalnego kontekstu miejsca, do którego się podróżuje może spowodować, że nasze zachowania będą postrzegane jako brak szacunku lub paternalizm. Wrażliwość wymaga również ostrożności, wtedy gdy odwiedzając uboższy kraj chcemy w odruchu serca komuś pomóc. Doświadczenie pokazuje bowiem, że rozdawanie pieniędzy lub prezentów spotykanym dzieciom nie daje dobrych efektów, może za to szkodzić obdarowywanym i całym społecznościom.

Odpowiedzialny turysta / odpowiedzialna turystka

Świadoma turystyka wymaga od podróżujących więcej wrażliwości i refleksji, czasem też lepszego planowania lub przygotowania do podróży. Dzięki temu dodatkowemu wysiłkowi podróż może dać nam więcej pozytywnych przeżyć, możemy też mieć poczucie bycia fair w stosunku do innych. Co więc zrobić aby być odpowiedzialnym turystom / odpowiedzialną turystką?

- szanować ludzi, których spotykamy na swojej drodze, starać się ich zrozumieć i powstrzymywać się od ocen uwarunkowanych naszą kulturą i naszym systemem wartości;
- starać się poznać lokalną kulturę by nie pozostawać jedynie w sferze folklorystycznych pokazów organizowanych dla turystów;
- korzystać z możliwie ekologicznych środków transportu (tzn. wybrać transport publiczny zamiast własnego samochodu, pociąg lub autobus zamiast samolotu, a na miejscu rower lub spacer zamiast skutera);
- wybierać lokalnych organizatorów turystyki i lokalnych punktów gastronomicznych by pieniądze, które płacimy pozostawały na miejscu;
- wybierać mniejsze, lokalne hotele, hostele i kwatery, ich właścicielami są często okoliczni mieszkańcy podczas gdy zysk z działania dużych hoteli często trafia do dużych firm działających poza tymi społecznościami (a często poza granice kraju, który odwiedzamy)
- sprawdzać, do kogo trafiają pieniądze, które płacimy za usługi turystyczne i jaka ich część trafia do osób bezpośrednio świadczących nam usługi;
- bezwzględnie przestrzegać wszystkich zasad dotyczących ruchu turystycznego wyznaczonych na obszarach chronionych;
- uiszczać wszelkie wymagane przez prawo opłaty (np. za wjazd do parku lub korzystanie z atrakcji turystycznych), na unikaniu tych opłat tracą prawie wszyscy - lokalna społeczność i kolejni odwiedzający to miejsce turyści.
- unikać atrakcji, które najbardziej szkodzą lokalnemu środowisku (takich jak na przykład wycieczki górskie na łąkach lub motocyklach, polowania);
- oszczędzać wodę, nie marnować jedzenia, nie śmiecić i segregować odpady; w miarę możliwości również upewnić się, że odpady będą odpowiednio składowane a nie zostaną wyrzucone do lasu;
- nie rozdawać prezentów napotkanym dzieciom; jeśli chcemy pomóc zadajmy pytanie przedstawicielom lokalnych instytucji, jak to zrobić w sposób odpowiedzialny (takich informacji może nam udzielić chociażby dyrektor lokalnej szkoły);
- nie dawać się oszukiwać, ale jednocześnie nie zakładać, że inni chcą nas oszukać oraz pamiętać, że „targowanie” cen ma swoje rozsądne granice.

**Fundacja Dzieła
Kolpinga w Polsce**

Ul. Żułowska 51,
31-436 Kraków

Tel.: +48 12 418 77 67
Faks: +48 12 418 77 76
E-mail: fundacja@kolping.pl

fundacja.kolping.pl

Projekt „Odpowiedzialny konsument. Moje codzienne wybory — nasza wspólna sprawa” o numerze EG2015/298 jest współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Realizator projektu: Fundacja Dzieła Kolpinga w Polsce

Termin realizacji: sierpień 2015 r. – listopad 2015 r.

Jak widać zasady te można i powinno się aplikować zarówno, gdy wyjeżdża się kilka kilometrów od domu, jak i wtedy, gdy jedziemy na drugi koniec świata. Warto też wzmacniać ruch odpowiedzialnej turystyki opowiadając rodzinie i znajomym o zasadach odpowiedzialnego podróżowania.

Warto też poczytać o zrównoważonej turystyce:

J. Dielemans, „Witajcie w raju. Reportaże o przemyśle turystycznym”, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec 2011.

S. Kulczyk, A. Bajtyngier, „Świadomi i pomocni. W stronę odpowiedzialnej turystyki. Przykłady z Nigru i Sierra Leone”, Wydawnictwo Polska Akcja Humanitarna, Warszawa 2012. (publikacja dostępna bezpłatnie w internecie w wersji PDF).

Eseje na stronie internetowej <http://post-turysta.pl/>

Biuletyn „Odpowiedzialna turystyka – globalnie i lokalnie” jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska (CC BY 3.0). Pewne prawa zastrzeżone na rzecz autora Jędrzeja Witkowskiego i Fundacji Dzieła Kolpinga w Polsce. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2015. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz programie polskiej współpracy rozwojowej. Treść licencji jest dostępna na stronie <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl>.

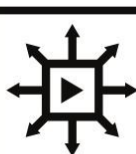
Ten utwór możesz
za darmo:

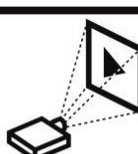
kopiować

zmieniać
i remiksować

rozpowszechniać

przedstawiać
i wykonywać

musisz tylko oznaczyć
autora oryginału